

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Яблуновська К.О.,

*асистент кафедри методики професійного навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Досліджено поняття екологічної освіти, розглянуто підходи формування екологічної компетентності майбутніх державних службовців у системі професійної підготовки фахівців державної служби України.

Ключові слова: *екологічна освіта, екологічна компетентність, екологічна компетентність державних службовців.*

Погіршення екологічної ситуації в Україні, яка все більше впливає на здоров'я людей, стало великою проблемою сучасності. Однією з основних причин є низька ефективність системи державного управління природоохоронною сферою України. Територія України відзначається надмірним техно- і антропогенним навантаженням на природне середовище та високим ступенем його забруднення. У процесі довготривалої дії забруднювачів погіршуються чи порушуються основні природні, соціально-економічні функції природного середовища[3]. Загострення проблем які були створені екологічною кризою в нашій державі потребує підвищенню рівня екологічної культури в державних службах.

Компетентність, професіоналізм державних службовців на всіх етапах розвитку держави зумовлює успішність реалізації її цілей та завдань. На сьогоднішній день дуже сильно відчувається нехватка професійної компетентності сучасних працівників державних служб.

Для ефективного екологічного управління ваговим фактором є рівень професіоналізму та екологічної підготовки кадрів, які займають відповідні посади. В ході вирішення цього завдання важливим є процес екологічної освіти.

Проблемі екологічної освіти присвятили свої праці такі вчені, як Н.Л. Авраменко [1]; еколого-економічні проблеми розвитку виробничих сил розглянуто у роботах І.К. Бистрякова[2]; В.А. Грачов, Л.В. Єгорова [5], Є.П. Желібо, Н.Л. Авраменко [6] розглядали можливі шляхи підвищення екологічної культури населення як складової розвитку держави.

Екологічна освіта – безперервний процес навчання, виховання і розвитку, спрямований на формування загальної екологічної культури, екологічної відповідальності кожної людини [4].

Підвищення екологічної освіченості населення в різних країнах здійснюється в системі формальної і неформальної освіти. До першої належать усі види освітніх закладів. До другої – установи, що забезпечують екологічну підготовку на громадських засадах в тому числі і засоби масової інформації.

Згідно з «Концепцією екологічної освіти в Україні» складовими компонентами екологічної освіти є екологічні знання, екологічне мислення, екологічний світогляд, екологічна етика [9]. Кожному компоненту відповідає певний рівень екологічної зрілості.

Фахова екологічна освіта концентрується навколо класичної екології і проблем природокористування; поза увагою майже залишаються концентр сучасної екології – людина і певний комплекс наук і спеціальностей, культурна екологія, соціальна екологія, екологічна культура та ін. Тому стає чітко зрозуміло, що набуття спеціалістами вимог сучасної екологічної культури є дуже проблематичним.

Згідно із Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та має вплив на стан природного навколишнього середовища [7].

Дуже вагомим є те, що екологічна компетентність майбутніх державних службовців – характеристика набута в процесі навчання і виховання. Тому, набуває першорядного значення положення про взаємообумовленість, єдність навчання, виховання і розвитку особистості. Це положення в узагальнюючому вигляді фіксується українськими вченими-психологами: «психічний розвиток опосередкований, організований і спрямований вихованням і навчанням. Виховання і навчання можна вважати формою психічного розвитку людини. За думкою О. Кудрявцевої, принцип єдності навчання і виховання у екологічній

освіті реалізується найповніше, у результаті цього формується цілісна особистість[8].

Як результат навчання і виховання формування екологічної компетентності майбутніх державних службовців підпорядковується загальнодидактичним закономірностям цих процесів. Система дидактичних принципів ґрунтується на: зв'язку змісту й методів навчання з національною культурою і традиціями; виховувальному характері навчання, науковості, систематичності, наступності, свідомості й активності самих учасників освітнього процесу, наочності, доступності, індивідуалізації освітнього процесу, вивчення інтересів, здібностей нахилів кожного майбутнього службовця. Як система вимог, що впливають із закономірностей цього процесу, загальні принципи виховання майбутніх державних службовців визначають його зміст, методику, організацію.

Екологічна компетентність є відносно новою проблемою, яка на сьогодні дуже сильно постала перед суспільством у зв'язку з наближенням глобальної екологічної кризи. Компонентом екологічної досвідченості є екологічна компетентність, основним напрямком формування якої є професійне навчання майбутніх державних службовців.

Необхідно приділяти важливу увагу ефективності формування та управління реалізації екологічної політики в галузях діяльності службовців. Потрібно приділити увагу в проектах екологічної освіти для виробничих органів влади на екологічні аспекти законодавчої та нормотворчої діяльності з метою забезпечення екологічної безпеки країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авраменко Н.Л. Екологія в системі освіти [Текст] / Н.Л. Авраменко // Збірник наукових праць науково-методичної конференції «Людина та навколишнє середовище – проблеми безперервної екологічної освіти у вузах». – Одеса: Вид-во ОДАХ, 2000. – С. 113–115.

2. Бистряков И.К. Эколого-экономические проблемы развития производственных сил: (теоретические и методические аспекты) [Текст] / И.К. Бистряков; под. ред. С.И. Дорогкнцова. – К.: Международное финансовое агенство, 1997. – 255 с.

3. Бобровська Н. В. Еколого-орієнтований підхід у забезпеченні сталого розвитку аграрного сектору / О. М. Вишнеvsька, Н. В. Бобровська // Економіст. – 2013. – № 6. – С. 46-49.
4. Глобалистика: енциклопедія [Текст] / гл. ред. И.И. Мазур, А.Н. Чумаков: Центр научных и прикладных программ «Диалог». – М. : Радуга, 2003. – 1328 с.
5. Грачев В.А. Экологическая культура как важнейший элемент духовного возрождения [Текст] / В.А. Грачев. Л.В. Егорова // Материалы Международного экологического конгресса «Новое в экологии и безопасности жизнедеятельности» / под ред. Н.И. Иванова. – СПб.:Батл. гос. тех. ун-т, 2000. – Т. 1. – С. 428–431.
6. Желібо Є.П. Підвищення екологічної культури населення як складової стійкого розвитку держави [Текст] / Є.П. Желібо, Н.Л. Авраменко // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта – 2002». – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2002. – Том 2. – С. 19-20.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264–XII [Текст] // ВВР. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
8. Пруцакова О.Л. Сутність та види екологічної компетентності особистості / О.Л. Пруцакова // Збірка наук. Праць. – К. : Лаура, 2005 – № 8. – С. 16–19.
9. Про концепцію екологічної освіти в Україні: рішення Колегії Міністерства освіти і науки України від 20.12.2001 р. № 13/ 6–19 [Текст] // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – № 7. – С. 3–23.

Annotation: *The concept of ecological education is investigated, the approaches of formation of ecological competence of future civil servants in the system of professional training of specialists of the civil service of Ukraine are considered.*

Key words: *environmental education, environmental competence, environmental competence of civil servants.*